

De Optimist Daltonschool

DALTON HANDBOEK

Inhoud

Voorwoord.....	3
De Optimist.....	4
Relatie met andere beleidsstukken	5
Opbouw van dit document	6
Kernwaarde 1: Zelfstandigheid	7
Kernwaarde 2: Vrijheid (in gebondenheid) en Verantwoordelijkheid	10
Kernwaarde 3: Samenwerken.....	14
Kernwaarde 4: Effectiviteit, doelmatigheid en groei	17
Kernwaarde 5: Evalueren en reflecteren	21
Ontwikkelpunten Dalton voor “De Optimist”	25
Bijlages: borgingsdocument per kernwaarde	26
Bijlage A: Kernwaarde 1: Zelfstandigheid	26
Bijlage B: Kernwaarde 2: Vrijheid (in gebondenheid) en Verantwoordelijkheid	29
Bijlage C: Kernwaarde 3: Samenwerken	30
Bijlage D: Kernwaarde 4: Effectiviteit, doelmatigheid en groei.	31
Bijlage E: Kernwaarde 5: Evalueren en reflecteren	34

Voorwoord

Voor u ligt het Daltonhandboek van openbare Daltonschool De Optimist. Met het schrijven van dit stuk willen wij de doorgaande lijnen binnen de school borgen en ouders, leerkrachten en andere belangstellenden inzicht geven in ons handelen. Ons handboek zal een document zijn dat geregeld aangepast wordt. Het zal continu in ontwikkeling zijn en de benodigde groei doormaken. Wij proberen de inhoud van dit handboek neer te zetten, op de manier zoals wij ook onze missie en visie naar buiten dragen.

Team De Optimist
Barten 11
8447BS Heerenveen
Tel: 0513 627552

De Optimist

Sinds 2019 zijn we als OBS De Optimist gestart met de opleiding om Daltonschool te worden. Al ver voor we startten, werd er al op vele punten vanuit de daltonprincipes gewerkt. We waren al jaren zoekende om een goede visie te vinden, die ons handelen zou ondersteunen. De Dalton visie werd door onze toenmalige directeur als passend aangedragen en ook ons schoolgebouw gaf mogelijkheden. De midden ruimten bij zowel de kleuterbouw en de bovenbouw hebben een centrale plek in onze school, waar kinderen uit verschillende groepen met hun werk bezig kunnen zijn en waar inmiddels mooie leerpleinen zijn ontstaan.

Als team hebben we een daltonopleiding gevolgd en ook de teamleden die daarna op onze school gekomen zijn, zijn met de opleiding gestart of gaan de opleiding volgen. De IB 'er is geschoold als Dalton coördinator. De huidige IB -er moet de opleiding nog volgen. Onder leiding van Glenda Noordijk hebben we als team de opleiding gevolgd. De meeste teamleden hebben de opleiding afgerond. Door de vele wisselingen in het team de afgelopen jaren, is het voor de komende periode zaak de scholing weer op te starten zodat ook de nieuw aangesloten werknemers geschoold worden. Door Corona en de vele (directie) wisselingen heeft de Daltonontwikkeling op de Optimist vertraging opgelopen. Dit maakt dat we nog midden in de ontwikkeling zitten en nog wel een weg te gaan hebben. Er is een ontwikkelgroep samengesteld die met de Dalton doelen uit ons schooljaarplan aan de slag is en het team hierin meeneemt.

In het schooljaar 2019-2020 hebben wij als school een visietraject doorlopen. We hebben gekeken wat er bij ons past en waar we voor willen gaan en staan en welke kernwaarden hierbij horen. De missie en visie van "De Optimist" zijn als volgt omschreven:

De Missie van "De Optimist": "Daltononderwijs is iedere leerling gegund!"

Daltononderwijs op "De Optimist" staat voor een brede vorming (zowel cognitief, cultureel, sportief en sociaal-emotioneel) die bijdraagt aan een sterke persoonsontwikkeling. Ons onderwijs is adaptief en nodigt leerlingen uit om op basis van (zelf)vertrouwen uitdagingen aan te gaan om zich verder te ontwikkelen.

Het kritisch onderzoekend benaderen van moderne ontwikkelingen en inzichten, is op "De Optimist" vanzelfsprekend. Daarmee gaat ons Daltononderwijs voortdurend met zijn tijd mee, zonder de doelmatigheid van onderwijs en de inbreng van een ondernemende leerling uit het oog te verliezen.

De Visie van "De Optimist": "De opbrengst, dat ben ik!"

"De Optimist" is vanaf schooljaar 2024-2025 officieel erkend als Daltonschool. Dat betekent dat wij vanaf dan inhoud geven aan brede vorming van 21e-eeuwse vaardigheden, waarbij intellectuele- en creatieve groei in evenwicht zijn met sociale-, persoonlijke groei en autonomie.

Een leerling wordt uitgedaagd het beste uit zichzelf te halen door middel van toekomstgericht onderwijs.

"De Optimist" biedt kinderen handvatten die hen in staat stellen te functioneren in een complexe samenleving door ondernemend en zelf verantwoordelijk te zijn.

Relatie met andere beleidsstukken

Schoolplan

Iedere Nederlandse school heeft een schoolplan, waarin uitgebreid wordt verwoord hoe er wordt gewerkt, waarom er zo wordt gewerkt, welke materialen daarbij worden gebruikt en wat de ontwikkelingsplannen voor een periode van vier schooljaren zijn.

De reikwijdte van het schoolplan is daarmee groter dan die van het beleidsstuk dat nu voor u ligt. In dit Daltonbeleidsstuk worden voornamelijk de praktische afspraken beschreven die binnen het onderwijsteam zijn gemaakt om ervoor te zorgen dat onze school een Daltonschool is en blijft.

Schoolgids

Aan het begin van het schooljaar wordt de schoolgids uitgegeven. Deze komt op de website van onze school te staan en is voor iedereen te lezen. In deze gids staat praktische informatie over de school. Voorbeelden hiervan zijn: de identiteit van de school, de vakken die gegeven worden, activiteiten door het jaar heen, zorg, rapportage en ouderbetrokkenheid. Daarnaast wordt er beknopt uitgelegd wat Daltononderwijs inhoudt.

Wie door de tekst in de schoolgids geïnteresseerd is geraakt in het Daltononderwijs en meer gedetailleerd wil weten hoe het er in de praktijk mee wordt gewerkt, kan verdieping vinden in dit Daltonhandboek.

Opbouw van dit document

Waarom is het Dalton handboek geschreven?

Wij schrijven ons handboek als 'praktische' gids om de volgende doelen na te streven:

1. Inzichtelijk maken hoe het Daltononderwijs vorm krijgt op OBS De Optimist.
2. Transparantie m.b.t. afspraken e.d. voor alle betrokkenen om de afspraken te borgen.
3. Als handreiking voor nieuwe collega's op OBS De Optimist.
4. Inzichtelijk maken welke ontwikkelingen wij doormaken en willen gaan maken m.b.t. ons daltononderwijs.

Hoe is het document geschreven?

Ons stuk is tot stand gekomen tijdens en na onze opleiding tot Daltonschoon. Vanuit een theoretisch kader waarin de visie, huidige context en de verbinding met het Daltononderwijs wordt geschetst, zal dit handboek vanuit de kernwaarden van onze school de praktische uitwerking in de groepen beschrijven.

Wat is in dit document beschreven?

De manier hoe wij ons onderwijs vormgeven, gebaseerd op de kernwaarden van Dalton, gekoppeld aan onze kernwaarden. 'Dalton is immers een middel, om een doel te bereiken'. Daarnaast is dit document een naslagwerk en borgingsdocument voor alle belangstellenden.

Hoe is de opbouw van het handboek?

Elke kernwaarde zal beginnen met **Waarom**. Er zal worden beschreven waarom wij de kernwaarde belangrijk vinden in ons onderwijs.

Vervolgens zal verdergegaan worden met **Hoe**. Hier beschrijven wij hoe we de kernwaarde in onze school zichtbaar naar voren laten komen.

Elke kernwaarde wordt afgesloten met **Wat**. Hier wordt de praktische invulling beschreven.

Door het beleidsstuk per kernwaarde te beschrijven, worden de praktische voorbeelden 'vastgezet' onder een kernwaarde. Dit klopt natuurlijk niet altijd. Veel van de praktische voorbeelden kunnen aan diverse kernwaarden gekoppeld worden. We hebben er echter wel voor gekozen om ze onder één ('hoofd') doel weg te zetten, om zo het beleidsstuk rustig en overzichtelijk te houden.

Na de beschrijving van elke kernwaarde volgt er een hoofdstuk met groeipunten en daarna volgen in de bijlages (per kernwaarde) de documenten die wij als school belangrijk vinden om te borgen.

Kernwaarde 1: Zelfstandigheid.

“Experience is the best and indeed the only real teacher”

Waarom

Zelfstandig leren en werken op een Daltonschool is actief leren en werken. Een leerling wil doelgericht werken aan een taak of opdracht en is in staat om tijdens. Dit leerproces hulp te zoeken indien noodzakelijk. Deze manier van werken stimuleert het probleemoplossend denken van leerlingen. Om later als volwassenen goed te kunnen functioneren moet een leerling leren beoordelen welke beslissingen hij/zij moet nemen en wat de gevolgen daarvan zijn. De keuzevrijheid dwingt een leerling tot het nemen van zelfstandige beslissingen die voor hem effectief en verantwoord zijn.

Hoe

Zelfstandigheid ontwikkelen doen we stap voor stap, waarbij we vooral kijken naar de mogelijkheden van het individuele kind. Het ene kind moet je anders ‘vasthouden’ dan het andere kind. In elke groep zitten kinderen, die op verschillende niveaus werken. Sommige kinderen hebben extra uitleg nodig, omdat zij de stof moeilijk vinden of omdat zij al verder kunnen dan de rest van de groep. Tijdens de werkmomenten zijn de kinderen zelfstandig aan het werk. De leerkracht kan op dat moment individuele instructie geven. Kinderen mogen elkaar ook helpen, samenwerken vinden we belangrijk.

Wij maken de kinderen o.a. zelfstandig door te leren plannen, daar maken we tijd dus tijd voor vrij. We leren kinderen zelfstandig na te kijken, hulp te geven en te vragen waar nodig en een werkplek te kiezen waar ze aan hun taak werken. In groep 3 kiezen de leerlingen zelf hun werkplek vaak na de kring. Het ultieme doel is dat er een situatie ontstaat dat kinderen de verantwoordelijkheid nemen voor hun totale werk. Als leerkracht ondersteun je daarbij waar nodig.

Dit gaat in de volgende stappen:

1. Een leerling aanvaardt een opdracht en weet daarmee wat het doel is
2. De leerling plant het moment
3. De leerling weet wat hij nodig heeft en pakt de materialen
4. De leerling gaat aan de slag en werkt eventueel samen
5. De leerling vraagt zich af of zijn werk gelukt is en bekijkt/vergelijkt het resultaat
6. De leerling biedt het werk aan ter controle
7. De leerling registreert dat het klaar is en bedenkt wat erna komt.

Wat

Wat houdt de zelfstandigheid in onze school dan praktisch gezien eruit?

De leerlingen:

- kennen de groepsafspraken;
- kunnen elkaar helpen zonder voor te zeggen (tutor leren);
- weten wat zelfstandig werken is;
- weten waar ze de materialen kunnen vinden;
- kunnen zelfstandig problemen oplossen;
- kunnen zelf hun werk plannen met behulp van daltonbord of taakformulier;
- kunnen goed met het materiaal omgaan;
- zijn in staat te werken volgens het principe van de uitgestelde aandacht (in ontwikkeling);
- weten wat ze kunnen doen als de dag- of weektaak af is;
- kunnen het gemaakte werk zo nodig zelf nakijken;
- verbeteren zelfstandig gemaakte fouten;
- zijn in staat te verwoorden wat hun problemen zijn;
- kunnen samenwerken (maatjes werken);

De leerkracht kan:

- lessituaties voorbereiden waarin zelfstandig werken van kinderen het uitgangspunt is;
- het klaslokaal zodanig inrichten dat de mogelijkheid tot zelfstandig werken daardoor gestimuleerd wordt;
- didactische stappenschema's uitwerken om de leerlingen de streefdoelen van zelfstandig werken te laten behalen;
- gesprekken leiden waarin het belang van zelfstandig werken verhelderd en geëvalueerd wordt;
- duidelijke en gedifferentieerde taakinstructie geven;
- hulpmiddelen hanteren die het zelfstandig werken bevorderen bijvoorbeeld: symbolen voor dagritme, daltonbord, (week)taakformulier, huishoudelijk takenbord, naamkaartjes, werken met maatjes.

Het materiaal is:

- overzichtelijk opgesteld;
- goed bereikbaar voor de leerlingen;
- geschikt voor zelfstandig werken;
- in voldoende mate aanwezig;
- stevig genoeg

De afspraken:

- zijn voor iedereen duidelijk;
- worden door de leerlingen als vanzelfsprekend beschouwd;
- geven de leerlingen voldoende ruimte voor eigen initiatieven;
- geven de leerlingen voldoende ruimte om zelf oplossend bezig te zijn;
- zorgen ervoor dat de leerlingen elkaars gedrag positief corrigeren;
- stimuleren tot zelfverantwoordelijk gedrag;
- de leerkracht is in staat om met pedagogisch inzicht de regels gedifferentieerd toe te passen;

Zelfstandig werken:

In elke groep wordt gewerkt met uitgestelde aandacht. We maken niet gebruik van blokjes, maar wel van de time timer en/of het stoplicht. In de hogere groepen maakt dit plaats voor vanzelfsprekendheid.

Gedurende de dag wordt er zelfstandig gewerkt. Dit betekent dat de kinderen de opdrachten zonder instructie kunnen maken. Gedurende de dag zijn echter wel instructiemomenten ingebouwd en ook zijn er vaste tijdstippen voor de gezamenlijke activiteiten en instructie ingepland in de (week) taak.

De instructies kunnen gelden voor alle kinderen, maar het kan ook zijn dat met bepaalde kinderen is afgesproken dat zij de instructie facultatief kunnen volgen.

Bovendien zijn er situaties te noemen waarbij het nodig is meer begeleiding te geven aan de kinderen, omdat de schriftelijke instructies in de methoden niet altijd duidelijk genoeg zijn voor kinderen die het zelfstandig interpreteren van een opdracht nog niet voldoende onder de knie hebben. De leerkracht geeft duidelijk aan door wie, welke instructie gevolgd moet worden.

In de bijlages zijn de borgingsdocumenten over kernwaarde 1, zelfstandig werken opgenomen.

Kernwaarde 2: Vrijheid (in gebondenheid) en Verantwoordelijkheid

“Freedom en responsibility together perform the miracle”

Waarom:

Vrijheid is noodzakelijk om eigen keuzes te kunnen maken en eigen wegen te vinden. Vrijheid in het Daltononderwijs is de gelegenheid krijgen om het taakwerk zelf te organiseren. De opgegeven leerstof en de eisen die daaraan worden gesteld, de tijdslimiet, de werkafspraken en de schoolregels vormen de grenzen waarbinnen de leerlingen hun vrijheid leren gebruiken. Een leerling leert verantwoordelijkheid voor zichzelf en zijn omgeving te dragen, als zijn omgeving hem daarvoor de ruimte en mogelijkheden biedt. Door leerlingen meer vrijheid te bieden, kunnen zij eigen keuzes maken en een actieve leerhouding ontwikkelen. Maar vrijheid betekent niet dat alles zomaar kan en mag. Het is een taak van de leerkracht om iedere leerling een structuur te bieden om vrijheid binnen grenzen te leren hanteren. Leerlingen krijgen de ruimte om te ontdekken en te experimenteren, maar worden tegelijk ook geconfronteerd met de relatie tussen wat ze doen en wat dat oplevert. Dat is voor leerlingen een geleidelijk leerproces, waarin zelfkennis en zelfinschatting een grote rol speelt.

Hoe:

Net als bij het ontwikkelen van zelfstandigheid en samenwerken, proberen we ook het nemen van verantwoordelijkheid stap voor stap te ontwikkelen. Hierbij is vertrouwen geven het belangrijkste sleutelwoord. De startpositie van elk kind dat bij ons op school begint is anders. Het ene kind kan meer verantwoordelijkheid aan dan het andere kind. Het geven van deze verantwoordelijkheid door de leerkracht zal daarom ook bij elk kind anders zijn. Door met de kinderen te reflecteren op hun eigen handelen, zien we dat alle kinderen een grote mate van verantwoordelijkheid ontwikkelen.

Het ontwikkelen van deze verantwoordelijkheid begint direct vanaf groep 1. Het werken in de hoeken en later op de werkplekken in de school is hier een mooi voorbeeld van. Of het nu in de bouwhoek, tijdens het nakijken of op een werkplek is, de kinderen moeten hier hun verantwoordelijkheid nemen om te doen wat er van ze verwacht wordt. Om de afspraken of stappen zo duidelijk mogelijk te maken zal elke leerkracht goede afspraken moeten maken met de groep. Bij onze school begint dat al in de eerste (Gouden) weken van De Vreedzame School, waarbij de kinderen afspraken bedenken op de poster: *Zo doen wij het in onze groep*. Daarnaast zorgt het werken met de taakbrief voor het ontwikkelen van de verantwoordelijkheid. Dat start met het plannen, vervolgens het uitvoeren en eindigt met het zelfstandig nakijken. Ook in bijvoorbeeld de leerlingenraad dragen de leerlingen de verantwoordelijkheden voor het bedenken en uitvoeren afspraken.

Wat:

Vrijheid (in gebondenheid)/ verantwoordelijkheid

1. leerlingen bepalen zelf de volgorde bij het werken aan de taak;
2. leerlingen houden zelf: werk/materiaal/taakbrief bij;
3. leerlingen kunnen regelmatig kiezen met wie ze werken en waar;

Vrijheid en verantwoordelijkheid zijn twee kanten van dezelfde medaille. Het één kan niet zonder het ander. Het Daltononderwijs ziet een mens/kind als een persoon die zelf mag en kan kiezen, maar die voor de gevolgen van zijn keuzes zelf de verantwoordelijkheid draagt

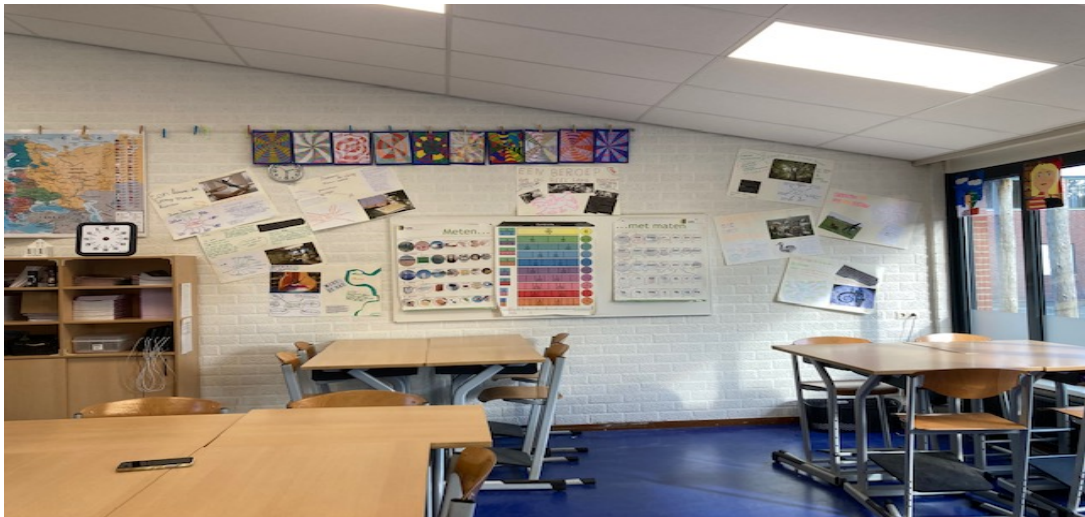
Werkplekken in de klas

Eigen tafel:

Vanaf groep 4 heeft elk kind een eigen tafel. Deze werkplek moet een veilige, rustige plek zijn voor het kind. Dat is één van de voorwaarden om je optimaal te ontwikkelen. In het vak, onder de tafel liggen spullen als pennen en kleurpotloden, mapjes en werkbladen waar de leerlingen aan werken. Door die spullen bij de hand te houden zorgen we ervoor dat het kind alles zelfstandig kan pakken. Het kind is zelf verantwoordelijk voor het netjes houden van zijn eigen werkplek.

Tafelgroepje:

De kinderen zitten, waar mogelijk, in tafelgroepjes. Deze groepjes zijn zorgvuldig door de leerkracht ingedeeld. De tafelgroepjes worden gewisseld na een vakantie, om ook in een andere samenstelling te werken, samen te werken en van elkaar te leren.

Tafelgroepjes en samenwerkingsopdracht: muurkrant.

Samenwerkplek/stilteplek

Elke groep (3 t/m 8) heeft indien mogelijk in een tafel extra. Deze kan ingezet worden als stilteplek of samenwerkplek. Kinderen ruilen bij samenwerken ook van werkplek.

Leerplein:

Naast het werken in de klas, vinden we het belangrijk dat kinderen ruimte krijgen om eigen keuzes te maken betreffende een werkplek, soms ook buiten het directe gezichtsveld van de leerkracht. We willen hiermee de verantwoordelijkheid, de zelfstandigheid en het samenwerken vergroten. Dit begint bij de kleutergroepen, waar op het leerplein gewerkt kan worden.

Voor de groepen 3 t/m 8 zijn er meerdere werkplekken in de school te vinden. Vooraf wordt met de kinderen duidelijk besproken wat de regels zijn. In het begin waren die regels belangrijk en had iedere groep zijn eigen werkplek. Nu is dat niet meer nodig en gaat het werken op het leerplein "vanzelf".

De leerkracht houdt de regie en maakt, op basis van de mogelijkheden van de groep en/of het individuele kind, de keuze of kinderen vrij een werkplek mogen kiezen of dat de leerkracht kinderen aanwijst.

Taken in de klas:

Hulpjes

In groep 1/2 is er elke dag een hulpje. Dit hulpje mag de leerkracht helpen met verschillende taken, zoals het uitdelen van de tassen, het uitdelen van spulletjes etc. Daarnaast mag het hulpje naast de leerkracht zitten en als eerste kiezen.

Groep 1/2 heeft een eigen planbord ontwikkeld:

Takenbord:

De groepen 3 t/m 7 werken met een takenbord. Op dit bord zijn alle 'huishoudelijke' taken die in de klas gedaan moeten worden onder de leerlingen verdeeld. Op deze manier maken we de leerlingen samen verantwoordelijk voor de netheid van de klas en de school.

In groep 8 worden de leerlingen zonder zichtbare afspraken verantwoordelijk gehouden voor het netjes houden van de klas.

Leerlingenraad

In onze school is een leerlingenraad aanwezig. Wij vinden het belangrijk dat de kinderen op De Optimist een stem hebben. Door zitting te nemen in de leerlingenraad wordt aan al onze kernwaarden gewerkt.

Aan het begin van elk schooljaar worden uit de groepen 5 t/m 8 twee leerlingen gekozen door de leerlingen die een jaar zitting nemen in de leerlingenraad. Samen met de directeur wordt elke vergadering voorbereid. Na afloop worden er notulen gemaakt. De Leerlingenraad vergadert structureel over allemaal verschillende onderwerpen zoals, materiaal, feesten, afspraken binnen de school en lopende zaken.

Innovatie Raad

Scholennetwerk Ambion heeft een Kinder Innovatie Raad (KIR) opgezet. Hierin vertegenwoordigen 2 leerlingen van De Optimist onze school. De onderwerpen in deze raad gaan over overkoepelende activiteiten die voor alle scholen belangrijk zijn, zoals sportdagen.

In de bijlages zijn de borgingsdocumenten over kernwaarde 2, vrijheid (in gebondenheid) en verantwoordelijkheid opgenomen.

Kernwaarde 3: Samenwerken

“The school functions as a social community”

Waarom:

Een Daltonschool is een plek waar leerlingen, ouders, schoolleiding en bestuur op een natuurlijke en gestructureerde wijze samen leven en werken. Een Daltonschool is ook een leeromgeving waar leerlingen en leerkrachten iets van en met elkaar leren. Doordat leerlingen samen met leerkrachten en medeleerlingen aan hun leertaken werken, leren zij met elkaar om te gaan en leren zij dat zij elkaar kunnen helpen. Het verwerven van kennis en vaardigheden in samenwerking met anderen kan het leren vergemakkelijken. Het uiteindelijke doel is democratisch burgerschap. Een Daltonschool is een oefenplek voor democratisering en socialisering.

Hoe:

Samenwerkingsvaardigheden kunnen op veel verschillende manieren aangeleerd worden aan kinderen. Op een dag heen komen veel onbewuste momenten voor waarin kinderen samenwerken met elkaar. Samen voetballen op het plein, samen een moeilijke som oplossen of een balspel doen in de gymzaal, zijn enkele voorbeelden. Daarnaast bieden wij ook heel bewust activiteiten aan waarbij de samenwerkingsvaardigheden vergroot worden. We besteden zowel aandacht aan het vergroten van sociale vaardigheden als aan het vergroten van cognitieve vaardigheden. Hierbij maken wij gebruik van coöperatief leren. Bij coöperatief leren gaat het om de samenwerking tussen diverse leerlingen, waarbij elk kind gestimuleerd wordt zelf na te denken en een eigen inbreng te hebben. Dit wordt gestimuleerd door coöperatieve werkvormen, waarbij kinderen in heterogene tweetallen of groepjes werken. De kinderen discussiëren samen over de leerstof, halen voorkennis op, geven elkaar uitleg en informatie en vullen elkaar aan. Zij zoeken samen naar een oplossing en helpen elkaar. Het ultieme doel daarbij is dat leerlingen elkaar kunnen uitleggen hoe ze tot een oplossing zijn gekomen.

Wat:

Samenwerken vindt op vele manieren plaats. Zo kun je structureel een samenwerkingsopdracht in de taak zetten. Maar ook in taal-, reken- en andere methodes staan vaak suggesties voor samenwerkingsopdrachten in de instructiesfeer. Binnen het bewegingsonderwijs en bijvoorbeeld op het plein zijn veel werkvormen waarbij samenwerking onontkoombaar is, sport en spel is uitermate geschikt voor samenwerking. Creativiteit in alle vormen leent zich ook prima voor samenwerking. Denk aan drama, poppenspel en groepswerkstukken.

Coöperatieve werkvormen

Er zijn diverse coöperatieve werkvormen die de leerkracht kan inzetten in de les. De werkvormen verschillen in tijdsduur, maar ook in complexiteit. De ene werkvorm is geschikt als startopdracht, terwijl de andere werkvorm een goede verwerkingsopdracht is. Het is belangrijk dat de leerkracht de werkvorm inzet zoals hij bedoeld is, want dan komt hij het

beste tot zijn recht. Wij kiezen bewust om op De Optimist coöperatieve werkvormen centraal te stellen. Hierin zit een opbouw, van groep 1 t/m 8. Daarnaast maakt de leerkracht zelf de keuze om andere werkvormen in te zetten, mocht dit passend zijn bij de les. Ook in de Vreedzame School worden veel coöperatieve werkvormen aangeboden waaruit de leerkracht kan putten.

Maatjes

Regelmatig wordt er in de groepen samengewerkt met maatjes. Een periode is een kind gekoppeld aan een medeleerling. Met deze leerling wordt bijvoorbeeld samen naar buiten gelopen, samen een spel gekozen of een samenwerkingsopdracht gemaakt.

Door het vele aanbieden van coöperatieve werkvormen in de midden- en bovenbouwgroepen wordt er met veel verschillende kinderen samengewerkt. Het is afhankelijk van de werkvorm of hierbij samengewerkt wordt met het schoudermaatje, het groepje of specifiek iemand van hetzelfde niveau.

Samenwerken in de methodes

Wij kiezen onze methodes nu zo uit dat er mogelijkheden tot samenwerking in zitten. Iedere methode wordt langs de “Dalton meetlat” gelegd.

Kleutergroepen 1/2

Op “De Optimist” werken we bewust met 2 combigroepen 1/2. Hierdoor ontstaat automatisch een samenwerking tussen jongste en oudste kleuters.

Groep doorbrekend werken

Op verschillende momenten in het jaar plannen we momenten in waarin groeps-doorbrekend gewerkt wordt. Dit kan met groep 1 t/m 8 door elkaar zijn, maar ook met een aantal groepen. Door groep doorbrekend te werken willen we al onze kernwaarden naar voren laten komen. Open door niet alleen binnen je eigen groep te werken, maar ook open te staan voor andere kinderen binnen de school, samen door samen met alle leeftijden te werken en elkaar te helpen waar nodig, zelfstandig door te laten zien wat je zelf kunt, zonder misschien de vertrouwde gezichten om je heen, verantwoordelijk door eigen keuzes te maken, maar ook samen zorgdragen voor een product of proces en groei door talenten van kinderen naar voren te laten komen.

Deze momenten zorgen voor een echt schoolgevoel en worden als waardevol ervaren.

Voorbeelden van momenten waarin we groep doorbrekend werken:

- Voorlezen aan kleuters, samen een verhaal maken of een opdracht uitvoeren;
- Tutor werken per groep, bijvoorbeeld groep 8 leest met de Taalklas, de Maatklas en groep 3;
- Diverse sociale inclusiemomenten met de Maatklas;
- Sint-Maarten: elke leerkracht bedenkt een lampion en de kinderen kiezen welke ze maken;
- Kinderboekenweek: Leerlingen bovenbouw leren dansje aan leerlingen onderbouw;
- Project: samen wordt gewerkt aan een opdracht over het betreffende thema;
- Koningsdag: in groepjes vinden de Koningsspelen plaats;

- Samen lopen en fietsen naar een activiteit zoals Sinterklaas sprookje en theatervoorstellingen of schaatslessen.

In de bijlages zijn de borgingsdocumenten over kernwaarde 3, samenwerken opgenomen

Kernwaarde 4: Effectiviteit, doelmatigheid en groei.

Dalton is een “Efficiency measure”

Waarom:

Dalton is een manier om effectiever te werken: “a simple and economic reorganization of the school.” Parkhurst wil met haar Dalton plan het schoolse leren doelmatiger maken. Daarom zijn effectiviteit en efficiency al vanaf het begin twee belangrijke begrippen. Effectiviteit en efficiency veronderstellen duidelijkheid over de onderwijsopbrengsten. Parkhurst vindt dat het onderwijs een brede functie heeft. Onderwijs behoort kinderen en jeugdigen ook cultureel en moreel te vormen, zodat ze zelfredzaam en sociaal verantwoordelijk worden: geoefend in, gewend aan, en voorbereid op leven, werken en samenleven. Het Daltononderwijs is gericht op een effectieve inzet van tijd, menskracht en middelen. Parkhurst wil omwille van de efficiency leerlingen juist verantwoordelijkheid in handen geven. Zij stelt dat als leerlingen een taak krijgen, waar zij verantwoordelijkheid voor dragen en die ze in vrijheid zelf plannen en uitvoeren, het onderwijs dan veel effectiever is, dan het stilzit- en luisteronderwijs dat zij zelf doorlopen heeft. Parkhurst maakt in haar Daltonplan van kinderen als het ware kleine ondernemers, die verantwoordelijkheid leren dragen voor het schoolwerk, hun eigen werk, dat ze in vrijheid uitvoeren.

Hoe:

Groeien kun je op veel verschillende manieren. Wij kijken naar de groei op leergebied door effectief onderwijs te bieden en daarnaast naar groei op persoonlijk gebied door o.a. eigen talenten te laten ontdekken en ook de ‘wereld buiten school’ te ontdekken. Effectief onderwijs op leergebied begint bij een duidelijke structuur. Wij hebben de structuur zo afgestemd dat het in directe verbinding staat met ons onderwijs. Door alle leerlingen in beeld te hebben, wordt de weekplanning (voor de leerkracht), het dagritme bord (voor de leerlingen) en de taakbrief /planning (voor de leerlingen) effectief op elkaar afgestemd. Ook binnen het team proberen we zo effectief mogelijk te werken. Dit doen we bijvoorbeeld door collegiale consultaties, bordsessies, bouwvergaderingen en door met vakgerichte groepen te werken voor bijvoorbeeld begrijpend lezen en rekenen. Op persoonlijk gebied proberen we kinderen te laten groeien door o.a. het werken met de Vreedzame school, burgerschap als vak verder te ontwikkelen, creatieve ontwikkeling te bevorderen met behulp van een vakleerkracht voor muziek en gymnastiek, een Bieb in de school consulente en Atelier Majeur medewerkers in te huren om de creativiteit te ontwikkelen.

Wat:

Indeling in aanpakken

Aan de hand van de Cito- en methodetoetsen worden de leerlingen voor de vakgebieden rekenen, spelling, lezen en begrijpend lezen ingedeeld in aanpakken. In de groepen worden kleine cycli gehanteerd. De hiaten bij kinderen worden genoteerd en niet behaalde doelen worden vervolgens weggezet in de extra leertijd. Daarnaast zijn er in elke groep leerlingen die op één of meer vakgebieden meer dan één jaar achterstand hebben. De ib'er van de school houdt samen met de leerkrachten de groei van de leerlingen (individueel maar ook de groepsontwikkeling) nauwlettend in de gaten.

OPP

Soms is een onderzoek van een leerling noodzakelijk. Hierbij wordt een orthopedagoog ingeschakeld. Na afname van een onderzoek wordt er voor deze leerlingen indien nodig een onderwijsperspectief (OPP) opgesteld voor één of meer vakgebieden. In dit OPP staat het uitstroomperspectief, de gestelde doelen per half jaar, de onderwijsbehoeften en de stof die aangeboden wordt beschreven.

Structuur

Onze structuur begint in onze klassenorganisatie. Elke groep heeft een weekplanning. Deze weekplanning is ingedeeld in een kwartieren rooster. Door in kwartieren te denken worden er bewustere en effectievere keuzes gemaakt om de gestelde doelen aan te bieden. Aanpak 1 heeft bijvoorbeeld een andere leerbehoefte dan de aanpak 3. De instructies kunnen hierop aangepast worden.

Deze weekplanning wordt vervolgens voor de leerlingen van groep 3 t/m 7 zichtbaar gemaakt in de dag planning met dagritme kaarten. In groep 8 wordt alleen nog gebruik gemaakt van een datum standaard.

Verder krijgen de leerlingen van groep 5 t/m groep 8 een eigen (week)taak/taakbrief. Hier kunnen ze zelf de open kwartieren inplannen. De doelen van de lessen staan ook op het planningsformulier. De leerkracht vult de instructie en vaste activiteiten al in op de planning. Als vanuit de observaties en toetsen blijkt dat een leerling (hoog)begaafd is wordt zijn leerstof hierop aangepast. De leerling krijgt verrijkings- en verdiepingsstof. We maken daarbij bijvoorbeeld gebruik van level boxen en rekentijgers. In de komende jaren willen we ons hier verder in verdiepen en het aanbod verbeteren.

Jezelf presenteren

Wij vinden het belangrijk dat kinderen zichzelf leren presenteren, door zich te uiten voor een (kleine) groep op zowel communicatief als op expressief vlak. Dit doen we op verschillende manieren.

- Muziekles: In blokken krijgen alle kinderen muziekles van een muziekdocent. Hierbij wordt gewerkt aan zang- en instrumenttechnieken;

- Podium: We hebben een leuk podium bij het leerplein van de midden/bovenbouw; Hierbij krijgt elke groep de mogelijkheid om een kleine act (liedje, dansje, toneelstukje) te laten zien op het podium;
- Spreekbeurt/boekbespreking/boekendoos/nieuwskring; Vanaf groep 5 presenteren de leerlingen 1 van bovenstaande items, minimaal 2x per jaar in groep 8. Ze bereiden dit thuis voor en presenteren voor de groep. Er zit er een opbouw in qua eisen;
- Groep 8 maakt een eindfilm.

De wereld ontdekken

Naast het onderwijs wat we op school aanbieden, maken we ook gebruik van onderwijsmogelijkheden buiten de schoolmuren. We vinden het belangrijk dat onze kinderen zien dat er ook buiten de school veel te ontdekken en leren is. Daarnaast vinden wij het leren van gastdocenten (met de bijbehorende expertise) zeer waardevol. Voorbeelden van activiteiten waarbij onze kinderen leren buiten de school zijn de schoolreizen, meedoen “schoon belonen”, workshops van VVN en gastlessen verslavingszorg in groep 8 of 7/8.

Eigen taak

In de planning is ruimte voor de eigen taak. Dit geldt voor alle leerlingen en is dus geen “extra werk” voor sommige leerlingen. Deze eigen taak geeft leerlingen de kans zich te ontwikkelen op een bepaald (zelfgekozen) vlak. Ook is er ruimte voor het zelf bedenken van een onderwerp. Hoe lang leerlingen aan een eigen taak werken, verschilt per bouw. De leerlingen maken (soms nog met hulp van de leerkracht) een plan. Daarin staat minimaal het onderwerp, met wie ze werken, de planning van het werk en de afronding. (Bijvoorbeeld presentatie of optreden.) Het eigentaakwerk is een ontwikkelpunt wat de ontwikkelgroep Dalton oppakt. Het is opgenomen in ons Dalton ontwikkelplan.

Ouder/kindgesprekken en rapport

Voordat we met de Daltonopleiding begonnen werden er 2x per jaar oudergesprekken gevoerd. Alleen in groep 8 werden de leerlingen bij de gesprekken uitgenodigd. Al heel snel tijdens de opleiding is dit veranderd en zijn de oudergesprekken veranderd in ouder/kindgesprekken. Ouder/kindgesprekken vinden nu plaats van groep 1 t/m 8. Na een korte discussie wilde iedereen proberen de kinderen bij de gesprekken te betrekken en is het zonder slag of stoot nu normaal geworden dat de kinderen bij alle gesprekken aanwezig zijn. Alleen in bijzondere gevallen worden ouders nog zonder kind uitgenodigd. Ouders, kind en leerkracht bespreken de groei die de leerling doormaakt. De leerling kan zelf aangeven hoe hij zich voelt en wat hij graag wil leren.

Het rapport voor ons als Dalton school moet nog ontwikkeld worden. We gebruiken al jarenlang hetzelfde papieren rapport. Het schooljaar 24-25 wordt gebruikt om onderzoek te doen. Vanaf schooljaar 25-26 werken we met een portfolio voor de leerlingen. Het ontwikkelpunt is opgenomen in ons Dalton ontwikkelplan. Dit vermeldt o.a. de vorderingen van het leerlingvolgsysteem (score I t/m V) en of een leerling op onvoldoende, matig,

voldoende, ruimvoldoende of goed op een vakgebied presteert. Daarnaast schrijft de leerkracht een kort stukje over de leerling.

In de bijlages zijn de borgingsdocumenten over kernwaarde 4, effectiviteit, doelmatigheid en groei opgenomen.

Kernwaarde 5: Evalueren en reflecteren

“I would be the first to welcome criticism”

Waarom

Reflectie, nadenken over je eigen gedrag en je eigen werk, is op Daltonscholen belangrijk. Op veel Daltonscholen maken leerlingen vooraf een inschatting van de moeilijkheidsgraad en de tijd van de opdrachten. Achteraf wordt hierover ook een feitelijke beoordeling gegeven en worden in gesprekken regelmatig inschattingen vooraf en de feitelijke beoordeling achteraf met elkaar vergeleken. In zulke gesprekken kan er dan bijvoorbeeld aandacht worden geschonken aan het feit waarom een kind steeds de rekenopgaven in de weektaak vooraf moeilijker inschat dan ze (achteraf) blijken te zijn. Op andere aspecten van het werken in de klas wordt op een soortgelijke wijze gereflecteerd. Zo wordt geleidelijk de vaardigheid in zelfstandig werken en het samenwerken opgebouwd. Het kritisch benaderen van onderwijskundige ontwikkelingen en inzichten is op een Daltonschool vanzelfsprekend. Iedere leerkracht die werkt op een Daltonschool reflecteert op zijn/haar onderwijspraktijk en professioneel handelen. Ook op schoolniveau vindt reflectie plaats over de kwaliteit van het Daltononderwijs voortdurend plaats.

Hoe

- leerkrachten organiseren momenten om te reflecteren op product en proces;
- leerkrachten zorgen voor reflectievragen;
- leerkrachten stellen kindgerichte vragen over de taken;
- leerkrachten zijn met de leerlingen in gesprek over de dagelijkse praktijk in de groep;
- ouders en leerlingen praten gezamenlijk met de leerkrachten over de ontwikkeling;
- kinderen werken met portfolio's, waarbij ze zelf aangeven waarom ze bepaalde keuzes maken.

De kernwaarde reflectie komt voort uit onze visie. Wij vinden het belangrijk dat we als leerkrachten een open houding hebben, door te luisteren en het gesprek aan te gaan met de kinderen. Wij stimuleren kinderen om hun mening te durven geven, emoties te laten zien, zichzelf te zijn en respect te hebben voor een ander. De Vreedzame School helpt ons daarbij. Een Vreedzame School is een gemeenschap, waarin iedereen (leerlingen, personeel, ouders, ondersteunend personeel) zich betrokken en verantwoordelijk voelt, en op een positieve manier met elkaar omgaat. Het is een school waar leerlingen een stem hebben, waar leerlingen invloed kunnen uitoefenen op en verantwoordelijk zijn voor het klimaat in de klas en school, op hun eigen leeromgeving en hun eigen ontwikkeling. Autonomie is voor ons een sleutelwoord.

De Vreedzame School geeft scholen een goede handreiking om invulling te geven aan hun pedagogische opdracht, en met name aan het bevorderen van actief burgerschap. Het Vreedzame Schoolprogramma past prima binnen de principes van het daltononderwijs. Binnen het programma van De Vreedzame school worden veel werkvormen gebruikt/geoefend die bijvoorbeeld samenwerking en verantwoordelijkheidsgevoel bevorderen

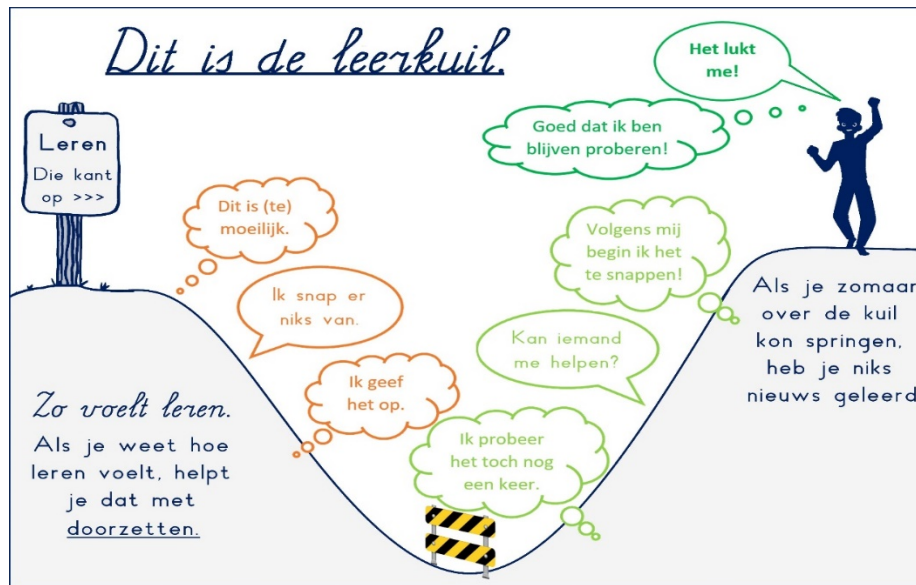
Wat

Binnen het programma van De Vreedzame school worden veel werkvormen gebruikt/geoefend die samenwerking en verantwoordelijkheidsgevoel bevorderen en die een beroep doen op reflectie. De lessen Vreedzame School worden in alle groepen tenminste 1x per week gegeven. Daarbij wordt zo mogelijk gerefereerd aan de principes van het Daltononderwijs. De Vreedzame School legt de nadruk op conflicthantering. Het leert kinderen om zelfstandig oplossingen te bedenken en win/win-situaties te creëren. Op onze school is er mede door dit programma een bijzonder prettig en veilig klimaat voelbaar. Buiten de Vreedzame School om leren we de kinderen ook te evalueren en te reflecteren. De start van reflecteren ligt bij de leerkracht. De leerkrachten beschikken over de vaardigheden om open vragen te stellen, de dialoog aan te gaan en te luisteren naar kinderen. De leerkrachten proberen deze vaardigheden over te brengen op de kinderen. Dit doen ze door op diverse momenten te reflecteren. Zo reflecteren wij vooraf, tijdens of na een activiteit. Dit kan zorgen voor bijsturing van de kennis en het gedrag. Wij reflecteren dagelijks op vele momenten met de kinderen. Deze momenten zijn zowel voorbereid als spontaan. Tijdens de spontane momenten wordt er bijvoorbeeld gereflecteerd op een spel, de leerinhoud of de werkhouding. Het voorbereid reflecteren doen we op diverse manieren, o.a. door middel van de reflectie box, coachgesprekken, reflectiegesprekken met behulp van de reflectie balk en de leerkuil.

Reflectie box.

Iedere groep heeft een reflectie box. De inhoud verschilt naar leeftijd. In de onder- en middenbouw zitten bijvoorbeeld kaartjes met smileys en in de bovenbouw kaartjes met vragen over hoe de uitvoering van een opdracht ging.

De Leerkuil

Deze leerkuil hangt vanaf groep 3 in iedere groep en wordt veel gebruikt, omdat het inzichtelijk is voor kinderen.

De reflectie balk

Veel gebruikt in de bovenbouw met als doel dat kinderen inzien dat je iets pas goed begrijpt, je het ook kan uitleggen aan andere kinderen.

Reflectie kaarten groep 3. Hoe heb ik gewerkt, passend bij het planbord groep 3.

Reflectie en feedback geven

Bij reflectie hoort ook het geven van goede feedback. Feedback geven moet bijvoorbeeld niet bestaan uit het geven van “algemene” complimenten, maar moet aanzetten tot na- en doordenken. Bijvoorbeeld door te zeggen wat je ziet: “Ik zie dat je de som in werkschrift nog een keer narekende. Nu is je som wel goed”. De poster die we daarbij gebruiken staat in de bijlages.

In de bijlages zijn de borgingsdocumenten over kernwaarde 5, evalueren en reflecteren opgenomen.

Ontwikkelpunten Dalton voor “De Optimist”.

In het voorwoord hebben we aangegeven dat een Daltonschool nooit af is. Ook als het Dalton predicaat op onze school geplakt is gaat de ontwikkeling door. Voor De Optimist betekent dit dat we de komende jaren de volgende ontwikkelingen op de planning hebben staan:

Deze ontwikkelpunten zijn/worden meegenomen in het schooljaarplan.

	Wat	Wie	Wanneer
1	Ontwikkeling kleuterbouw	Ontwikkelgroep onderbouw	Schooljaar 24-25
2	Taal-leesmethode	Ontwikkelgroep taal-lezen	Schooljaar 24-25
3	Werken met een Portfolio	Ontwikkelgroep Dalton	Schooljaar 24-25
4 (bijlage D)	Werken met eigen taak	Ontwikkelgroep Dalton	Schooljaar 25-26
5 (bijlage E)	Reflecteren, hoe doe je dat?	Ontwikkelgroep Dalton	Schooljaar 25-26
6	Onderzoek van Cito naar IEP	Nieuwe ontwikkelgroep toetsen en analyseren	Schooljaar 25-26
7	Scholen nieuwe medewerkers	Via directie en Ambion	Schooljaar 25-26

Bijlages: borgingsdocument per kernwaarde

Bijlage A: Kernwaarde 1: Zelfstandigheid

Alle kernwaarden staan met elkaar in verband:

Zelfstandigheid: gebaseerd op:

De leerlingen hebben gereedschap nodig om tot zelfsturend leren te komen. Dit gereedschap is samen te vatten in de 9C's en de 3 R's.

De 9 C's zijn:

- Capability: Heeft de leerling een taak op maat?
- Confidence: Heeft de leerling genoeg zelfvertrouwen?
- Challenge: Heeft de leerling genoeg uitdaging?
- Criteria: Heeft de leerling het doel scherp?
- Credibility: Is de leerkracht duidelijk over wat hij/zij verwacht? (beloning/sancties)
- Consistency: Weet de leerling wat hij aan de leerkracht heeft om tot een doel te komen?
- Compensation: Past de beloning, de opbrengst bij wat de leerling wil?
- Cost: heeft een leerling voldoende zelfinzicht zodat hij/zij niet verdwaalt?
- Communication: Is er een duidelijke communicatie tussen leerling en leerkracht?

De 3 R's zijn:

- Richting: Doel, regels en randvoorwaarden
- Ruimte: Ga je gang en maak de juiste keuzes
- Rugensteunen: Erkend, herkend en gewaardeerd worden.

Planning door de groepen heen:

Tijd	Tema	Doel	Middel	Eigen draai	Verhaal
12.00 - 12.15	...	...	...	...	...
12.15 - 12.30	...	...	...	...	...
12.30 - 12.45	...	...	...	...	...
12.45 - 13.00	...	...	...	...	...
13.00 - 13.15	...	...	...	...	...
13.15 - 13.30	...	...	...	...	...
13.30 - 13.45	...	...	...	...	...
13.45 - 14.00	...	...	...	...	...

Tijd	Tema	Doel	Middel	Eigen draai	Verhaal
12.00 - 12.15	...	...	...	...	...
12.15 - 12.30	...	...	...	...	...
12.30 - 12.45	...	...	...	...	...
12.45 - 13.00	...	...	...	...	...
13.00 - 13.15	...	...	...	...	...
13.15 - 13.30	...	...	...	...	...
13.30 - 13.45	...	...	...	...	...
13.45 - 14.00	...	...	...	...	...

Planning groep 4 t/m groep 8

planbord 1/2

Planning groep 3: bord en kaarten.

Bijlage B: Kernwaarde 2: Vrijheid (in gebondenheid) en Verantwoordelijkheid

Gebaseerd op:

Het ultieme doel is dat er een situatie ontstaat dat kinderen de verantwoordelijkheid nemen voor hun totale werk. Als leerkracht ondersteun je daarbij waar nodig.

Dit gaat in de volgende stappen:

1. Een leerling aanvaardt een opdracht en weet daarmee wat het doel is
2. De leerling plant het moment
3. De leerling weet wat hij nodig heeft en pakt de materialen
4. De leerling gaat aan de slag en werkt eventueel samen
5. De leerling vraagt zich af of zijn werk gelukt is en bekijkt/vergelijkt het resultaat
6. De leerling biedt het werk aan ter controle
7. De leerling registreert dat het klaar is en bedenkt wat erna komt.

Hoe pak je een taak aan: De 4 muizen (of vogels) hangen in groep 3 t/m 8

Wat moet ik doen?	Hoe ga ik het doen? Ik maak een plan.	Ik ga aan het werk.	Ik ben klaar. Hoe heb ik het gedaan?

Bijlage C: Kernwaarde 3: Samenwerken

In iedere groep (vanaf groep 3 hangen dit soort posters. Ze kunnen wisselen en variëren per groep

Bijlage D: Kernwaarde 4: Effectiviteit, doelmatigheid en groei.

A: Visie team Optimist t.a.v. Keuzewerk onderbouw /middenbouw

1. Wat zou keuzewerk moeten/kunnen zijn voor de kinderen van onze school?

Keuzewerk zorgt ervoor dat kinderen op een motiverende manier eigenaarschap krijgen over hun eigen leerproces.

2. Waarvan uit willen we het realiseren? (vanuit welke visie op onderwijs?)

Kinderen die hun eigen koers varen, zelfvertrouwen en respect hebben. Kinderen die zich autonoom voelen, samenwerken met elkaar en weten dat fouten maken mag. Zo bieden we de beste basis voor eigen koers!

3. Wat zou het voor onze kinderen kunnen betekenen?

Dat hun eigenaarschap vergroot wordt en hun intrinsieke motivatie voor de basistaken toeneemt. Daarnaast ontwikkelen de kinderen een positief zelfbeeld om zo een stap in de maatschappij te maken.

4. Wat zou het voor ons kunnen betekenen?

In ons Dalton handboek schrijven wij welke vormen van keuzewerk er toegepast worden binnen onze bouw. Daarnaast wordt ook de gezamenlijke visie op het bovenstaande in dit document vermeldt.

Hoe past keuzewerk binnen de visie van jullie school?

Opbouwend vanaf groep 1 (na enkele maanden onderwijs) wordt er gebruik gemaakt van keuzewerk. Dit is speciaal voor het kind. Er wordt door middel van een planbord en plankkaarten hieraan gewerkt.

Meerdere keren per week wordt er gewerkt aan het keuzewerk. Waarbij een taak één week duurt bij de kleuters en bij groep 3 en 4 dagelijks is. Hierbij duurt de inhoud van het keuzewerk enkele weken, zodat er voldoende ruimte is om te kiezen uit het huidige aanbod. Aan het begin van het thema wordt er geïnventariseerd wat de kinderen al weten en zouden willen leren bij de kleuters. Bij de kleuters wordt er tijdens de werkles gewerkt aan het keuzewerk. Hierbij worden er om de kinderen nieuwsgierig te maken, voorwerpen in een "schatkist" gestopt waaruit ze kunnen kiezen. Hierin komen materialen teruggekoppeld aan het huidige thema.

In groep 3 wordt er aan keuzewerk gewerkt tijdens de leesles en tijdens keuzewerk in de middag. In groep 4 tijdens keuzewerk in de middag. Het keuzewerk is bij de kleuters klaar aan het einde van de week, waarop gereflecteerd wordt. Bij groep 3 en groep 4 wordt er drie weken lang aan het keuzewerk gewerkt. De ene keer is dit in groepsverband en de andere keer is dit door middel van coachgesprekken. Dit wordt aangeboden door eerst een keuzelijst met werk vanuit de leerkracht, daarna mogen de kinderen een aantal taken inwisselen en de keer erop is er een blanco keuzelijst. Waarbij de taak volbracht is als ze iets kunnen presenteren aan de leerkracht of aan medeleerlingen.

Het keuzewerk komt tot stand door een coproductie van leerkracht en leerling. Waarbij de leerling de beheerder is van het plan in hun eigen mapje (zodra ze hier aan toe zijn). Je leert hierbij de vaardigheden aan om een plan te maken.

Voorbeeld keuzewerk onderbouw/ middenbouw

Vak/ontwikkelingsgebied techniek:

- K'nex
- Magnetics
- Bee-Bot
- Scratch Junior
- Lego
- Kapla
- Ambion digitizers

Vak/ontwikkelingsgebied lezen:

- Tijdschriften en informatieve boeken
- Leesspellen
- Yoleo
- Donald ducks

Vak/ontwikkelingsgebied creatief:

- Teken en
- Klei
- Knutselen

Vak/ontwikkelingsgebied vreemde talen:

- Teach Monsters (Engels)
- WitWat (Frysk)

Vak/ontwikkelingsgebied bewegingsonderwijs:

- Pannakooi
- Buiten leren op nieuwe schoolplein
- Dans

Vak/ontwikkelingsmateriaal spel:

- Playmobil
- Poppenkast

B: Visie team Optimist t.a.v. Keuzewerk bovenbouw.

1. Wat zou keuzewerk/eigen werk/persoonlijk leerplan moeten/kunnen zijn voor de kinderen van onze school?

We willen dat kinderen de kans krijgen voor eigen talentontwikkeling en inzicht krijgen in hun eigen kunnen, kennen en mogelijkheden. Keuzewerk wordt hiervoor ingezet als middel. We denken dat dit zal zorgen voor meer (intrinsieke) motivatie, eigenaarschap en autonomie. Daarnaast leren kinderen om verantwoordelijkheid te nemen voor het proces en het product.

2. Waarvan uit willen we het realiseren? Vanuit welke visie op onderwijs?
Vanuit de Daltonvisie.

3. Wat zou het voor onze kinderen kunnen betekenen?
Kinderen ontwikkelen zich tot zelfstandige burgers met eigen verantwoordelijkheid en vaardigheden tot zelfreflectie.

4. Wat zou het voor ons kunnen betekenen?

Wij willen kinderen tijd en ruimte bieden om bovenstaande punten te kunnen verwezenlijken. Dit betekent voor ons dat leerlingen meer gemotiveerd zijn en dat ze meer initiatief tonen tot leren van diverse vaardigheden. Door meer aandacht te geven aan andere soorten intelligentie, zien we meer dan alleen de cognitieve vaardigheden van het kind.

5. Vanaf wanneer een persoonlijk leerplan? Voor wat?

In elk geval vanaf groep 5 en voor alle kinderen. Waarvoor dit is, verschilt per kind. Dit is afhankelijk van de leerbehoefte van kinderen. Hierin worden wel een aantal dingen aangeboden.

6. Hoe vaak? Hoelang duurt een plan? Wanneer werkt een kind eraan? Wanneer is het klaar?

Hoe vaak dit aangeboden wordt, varieert van een half uur tot een uur per week. De lengte van een plan varieert per plan. Leerlingen kunnen zelf aangeven hoe lang ze denken ermee bezig te zijn, met een maximum van 2-3 weken. Het kind werkt aan het plan in de tijd die de leerkracht daarvoor beschikbaar stelt in de weektaak. De leerling plant zelf in wanneer hij/zij hiermee bezig gaat. Het plan is klaar nadat het al dan niet behalen van de doelstelling is geëvalueerd. Het plan wordt uitgevoerd met maximaal vier kinderen.

7. Hoe komt het tot stand? Coachgesprek? Wie formuleert de doelstelling? Waar 'ligt' het plan? Hoe evalueer je?

Het kind formuleert de doelstelling. Hij/zij geeft aan bij de leerkracht waaraan gewerkt gaat worden. Het plan en hoe lang dit duurt wordt geregistreerd. Evalueren gebeurt door te evalueren door bijvoorbeeld een presentatie te houden.

Waar vinden jullie dat keuzewerk aan moet voldoen?

- Meervoudige intelligentie;
- Liefst zelfstandig te verwerken;
- Alle vakgebieden kunnen erin zitten;
- Zelfstandig lerend;
- Moet uitdagen ook iets nieuws te proberen.

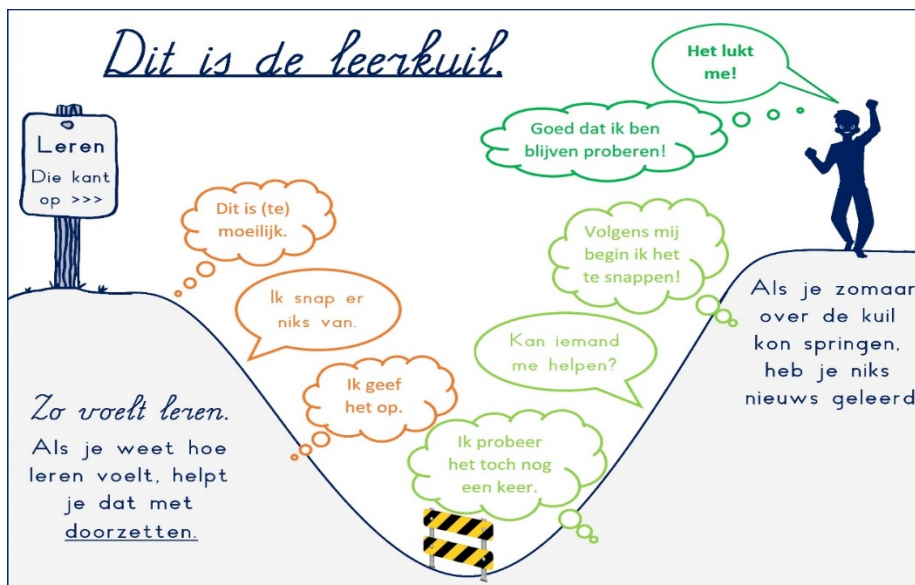
Organisatiezaken: waar vinden jullie dat het aan moet voldoen?

- In tijd variëren per kind;
- Kinderen inspraak laten hebben bij het aanbod;
- Regelmatig van aanbod wisselen;
- Niet het hele aanbod tegelijk aanbieden;
- Een trots gevoel.

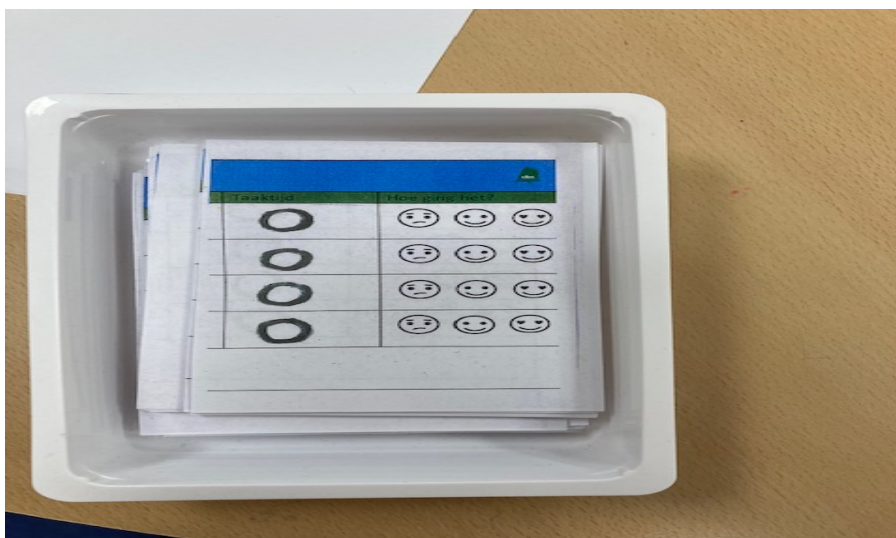
Verhaal schrijven	Schaken	Dagboek bijhouden	Mijn naamverhaal (opdrachtkaart)	Geheimtaal (opdrachtkaart)	Een biografie (opdrachtkaart)
Dans verzinnen	Toneelstuk schrijven	Kijkdoos maken	Kriebelbeestjes (opdrachtkaart)	Je mooiste kamer (opdrachtkaart)	Toveren met een potlood (opdrachtkaart)
Tekenboek	Iemand interviewen	Stripverhaal maken			

Voorbeeld keuzewerk onderwerpen bovenbouw.

Bijlage E: Kernwaarde 5: Evalueren en reflecteren

Reflectie groep 3 t/m 8 de leerkuil.

Reflectie kaarten groep 3.

ONDERWIJS
MAAK JE
SAMEN

Goede feedback geven.

hoe doe je dat?

Uit vele onderzoeken (o.a. Hattie, 1999; 2009) blijkt dat feedback geven een erg krachtig middel is in leerprocessen van mensen. De manier waarop je feedback geeft, bepaalt echter wel de grootte van het effect ervan. Zo blijkt dat feedback die gericht is op de uitkomst/het product, veel minder effectief is dan feedback die gericht is op het proces (inspanning die geleverd is, strategie die is ingezet, handelingen die zijn uitgevoerd). Als de feedback hierop gericht is, levert dit de leerling tools op om in volgende situaties opnieuw te kunnen inzetten. Een grotere leerwinst dus! Tevens zorgt procesgerichte feedback eerder tot een growth mindset (Dweck, 2011), waardoor leerlingen een volgende situatie weer krachtiger in kunnen stappen!

Inspanning

- Jij hebt heel erg je best gedaan...want ik zag dat je....
- Je gaf niet op, zelf toen het lastig werd met....
- Het was dapper dat je....
- Ik weet dat ik je kan vertrouwen omdat....
- Je hebt goed meegedaan vandaag want ik zag dat je....
- Je hebt echt goed je best gedaan omdat....
- Jij bent niet bang voor een uitdaging! Dat waardeer ik.

Vooruitgang

- Jij bent echt beter geworden in....
- Ik zie dat je vandaag....
- Je hebt nu tien woordjes meer gelezen in de zandloper tijd!
- Je hebt vandaag drie rijtjes met sommen goed gemaakt.
- Wat gisteren nog lastig was, lukte je vandaag goed.
- Wat heb je vandaag lief samengespeeld in de zandbak. Ik zag dat je....
- De koprol lukte je vandaag helemaal alleen.

Strategie

- Ik hoorde dat je het woord goed opdeelde in klanken.
- Wat knap dat je telde in sprongen van twee.
- Wat goed dat je de oplossingsstrategieën even naast elkaar op een kladje schreef.
- Ik hoorde dat je de lange woorden vloeiend las.
- Wat goed dat je even terug las in de tekst om de betekenis van dat woord te vinden.
- Ik zag dat je bij die vergelijking goed de deeltappen uitvoerde.
- Wat een creatieve oplossing voor dat probleem.
- Jij handelde erg goed in die situatie omdat....
- Het is zo fijn dat je zo goed luistert naar de mening van anderen omdat....
- Je hebt je groepsgenootjes goed aangemoedigd toen je....
- Je hebt er helemaal zelf aan gedacht om....

Proces

- Je werkt goed samen met je klasgenootjes want ik zag...
- Wat ben jij een goede vriend zoals je....
- Wat goed dat je...hielp met...
- Wat liet je tijdens.... een goede zelfstandigheid zien.
- Ik vind het knap hoe jij....
- Ik ben zo trots dat je de keuze hebt gemaakt om....
- Voordat je begon, zag ik dat je eerst nadacht wat je eerst ging doen.